

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

Den absolut hetaste språkriktighetsfrågan: *Dom*
En korpusundersökning av *de*, *dem*, *dom* och *di* i tre olika genrer.
Emilie Sahlberg

Interdisciplinärt examensarbete inom lärarprogrammet, LSV410 15 hp

Ämne: Svenska språket

Termin: HT 2014

Handledare: Peter Andersson

Sammandrag

Sedan 1950-talet har pronomenet *dom*, både i skrift- och talspråk, väckt känslor och diskussion bland språkvetare, svensklärare och språkintresserad allmänhet i Sverige. *Dom*-formen anses idag vanlig i talspråk, men frågan ifall det är korrekt att använda formen istället för de språktekniskt korrekta kasusdistinktionerna *de* och *dem* även i skrift, är fortfarande aktuell idag. *Dom*-frågan ses nämligen som ”den absolut hetaste språkriktighetsfrågan för närvarande” (Rasper 2014).

Denna uppsats syftar till att undersöka språkriktighetsfrågan med hjälp av korpusökningar för att eventuellt kunna ge nytt ljus åt diskussionen genom att presentera hur fördelningen ser ut i nuläget i olika genrer. För att utreda mina forskningsfrågor har jag genomfört sökningar på de fyra pronomenen: *de*, *dem*, *dom* och *di*, med hjälp av Språkbankens konkordansverktyg Korp. Materialet består av tre textsamlingar från år 2000 och framåt som i olika stor utsträckning representerar dels texter som ligger nära skriftspråkskonventionerna, dels texter med mer talspråkliga drag: akademiska texter, tidningstexter och texter från sociala medier.

Enligt min undersökning är användningen av *dom*-formen beroende på genre och mina didaktiska slutsatser efter genomförd undersökning är att det finns argument både för att behålla kasusdistinktionen *de* och *dem* och för att tillåta en användning av *dom*-formen i svenskundervisningen.

Nyckelord: *personliga pronomen, språkriktighet, skolämnet svenska*

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1.	Presentation	2
1.2.	Syfte	2
1.3.	Kort språkhistorisk översikt	3
1.4.	Grammatisk genomgång	4
2.	Tidigare forskning och teoretisk bakgrund	6
2.1.	Diskussion under 1950 – 70-talen	6
2.1.1.	Diskussion under första hälften av 1970-talet	7
2.1.2.	Diskussion under andra hälften av 1970-talet	8
2.2.	Dagens diskussion	10
2.2.1.	Aktuella språkvetares förslag och deras argument	10
2.3.	Språkriktiga rekommendationer	11
2.4.	Genrebegreppet	13
2.4.1.	Genrebegreppet kopplat till styrdokumentet i skolämnet Svenska ...	14
3.	Material och metod	15
3.1.	Tillvägagångssätt i sökningarna	16
3.2.	Avgränsningar	16
3.3.	Språkbankens konkordansverktyg Korp	17
4.	Resultat	18
4.1.	Översiktligt resultat	18
4.2.	Dependensrelationer	21
5.	Diskussion	25
5.1.	Diskussion av resultat	25
5.1.1.	Diskussion av den kvantitativa undersökningen	25
5.1.2.	Diskussion av den kvalitativa undersökningen	27
5.1.3.	Diskussion kring avvikelser i undersökningen	28
5.2.	Diskussion kopplat till styrdokument och tidigare forskning	31
6.	Didaktiska slutsatser	34
7.	Litteraturförteckning	35
7.1.	Radioreportage	36

7.2.	Språkbankens konkordansverktyg	36
8.	Bilagor.....	37
8.1.	Exempel på utökad sökning pronomen i korpus Sociala medier	37
8.2.	Exempel på utökad sökning objekt i korpus Tidningstexter.....	38

Figurförteckning

<i>Figur 1. Fördelning av pronomen inom vardera korpus.....</i>	18
<i>Figur 2. Fördelning av bestämningsord inom vardera korpus</i>	19
<i>Figur 3. Fördelning av vardera ordet som subjekt</i>	22
<i>Figur 4. Fördelning av vardera ordet som objekt</i>	22
<i>Figur 5. Fördelning av vardera ordet som determinerare</i>	23

Tabellförteckning

<i>Tabell 1. 3 personens personliga pronomen.....</i>	5
<i>Tabell 2. 3 personens personliga pronomen efter dom-reform</i>	5
<i>Tabell 3. Schematisk översikt över grammatiska uppfinningars intåg i ett språk.....</i>	6
<i>Tabell 4. Argument för de olika varianterna i dom-diskussionen</i>	9
<i>Tabell 5. Exempel från nyckelord i kontexten (KWIC) med avseende på ordklass ...</i>	20
<i>Tabell 6. Exempel från KWIC med avseende på dependensrelation.....</i>	23
<i>Tabell 7. Korrigerad översikt från KWIC angående ordklass och ordet dem.....</i>	29
<i>Tabell 8. Korrigerad översikt från KWIC angående dependensrelation och ordet dem.....</i>	30
<i>Tabell 9. Korrigerad översikt från KWIC angående ordklass och ordet di</i>	31

1. Inledning

”Särskilt inom skolvärlden har det förts heta diskussioner om *dom* i skrift, faktiskt i sådan omfattning att man kan tala om ett försök till en *dom*-reform” (Svenska språknämnden 2005:206).

Detta citat från Svenska språknämnden speglar dels hur det svenska skriftspråket möjligtvis står inför en stundande förändring, nämligen införandet av pronomenformen *dom* istället för både subjektsformen *de* och objektsformen *dem*, dels den svenska skolans roll i diskussionen kring språkriktighetsfrågan. I talspråk samt återgivet talspråk i skrift har formen *dom* länge varit accepterad, men *dom* som pronomen möter motstånd i mer formella skrifter. Jag är personligt intresserad av språkriktighetsproblemet då jag själv upptäckt att distinktionen inte uppehålls exempelvis i nyhetsflöden på sociala medier, samt att det är aktuellt för mig som framtida svensklärare att sätta mig in i diskussionen och försöka få lite klarhet i vad det är som ställer till sådan huvudbry på svensklärare och språkvetare runt om i landet. Diskussionen ses även som ”den absolut hetaste språkriktighetsfrågan för närvarande” (Rasper 2014).

Jag vill undersöka hur jag kan förhålla mig till problemet i min undervisning för att både följa styrdokumentet och förbereda eleverna för framtiden samt eventuella fortsatta studier på bästa sätt. För mig kan det tyckas simpelt: talspråket utvecklas, borde inte skriftspråket helt enkelt utvecklas med det? Ett språk är levande och det är talarna som bestämmer reglerna.

Efter denna studie har jag dock insett att problemet är något mer komplext än så, och förtjänar att diskuteras för att skapa förutsättningar för bästa möjliga lösning. Men frågan ställd år 1971 kvarstår fortfarande: ”om tiden nu kanske kan anses mogen att låta eleverna på alla stadier i skolan använda *dom* (för både *de* och *dem*) som normalform i uppsatser, referat osv” (Molde 1971:15).

1.1. Presentation

Det språkriktiga problemet utgörs av att kasusdistinktionen i svenskans personliga pronomen i tredje person plural, *de* och *dem*, både i skrift- och talspråket, konkurrerar med pronomenformen *dom* (Språkriktighetsboken 2011:205), där *dom* ersätter både subjektsformen och objektsformen, men även med formerna *di* och *dom* i södra och västra Sverige, samt *di* och *dem* i finlandssvenskan. Dels varierar användandet av *de* och *dem* i subjektsform respektive objektsform, felaktigt, dels byts de ibland ut helt och hållet mot talspråksformen *dom*. Diskussionen har nu även börjat färga av sig på användningen av *de* som bestämd artikel, där ordet möter konkurrens av formerna *dom* och *dem* i både tal- och skriftspråket, och bildar så kallad hyperkorrektion (ibid.).

Skriftspråkets *De fick dem* heter alltså i talspråk *Di fick dom* eller, numera allt vanligare, *Dom fick dom*. [...] *Dem* som subjektsform är helt dialektalt. Såsom artikel och såsom förenat determinativt pronomen har *de* även i objektskasus formen *de*: [...] *Hon hälsade på de flickor som stod främst*. Talspråkets *dom små gossarna, dom flickorna* (Wellander 1973:119–120).

Dom-formen dominerar i talspråket och ersätter, som nämnts tidigare, både subjektsformen och objektsformen. Men *dom* används även frekvent i texter vid återgivning av tal eller för att indikera en vardaglig stil. Frågan var som hetast under 1950 – 70-talen, men är aktuell även nu, främst inom skolvärlden. En översikt över diskussionen presenteras i ett avsnitt längre fram.

1.2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att studera språkriktighetsfrågan, även kallat *dom*-diskussionen, med hjälp av korpussökningar för att eventuellt kunna ge nytt ljus åt diskussionen och presentera hur det ser ut i nuläget i olika genrer. Min övergripande frågeställning är:

1. Hur utbredd är användningen av pronomenformen *dom* idag i texter från tre olika genrer: sociala medier, tidningstexter och akademiska texter?
2. Hur ser fördelningen ut i relation till olika grammatiska funktioner och de övriga formerna *de*, *dem* och *di*?

Jag kommer även att koppla diskussionen till tidigare forskning och de svenska styrdokumenterna för skolämnet Svenska för högstadiet och gymnasiet. Kopplingen till det sistnämnda sker naturligt då diskussionen i många fall berör och förs vidare av just svensklärare. Avslutningsvis kommer jag efter genomförd undersökning att presentera mina didaktiska slutsatser angående språkriktighetsproblemet samt hur jag som framtida svensklärare förväntar förhålla mig till frågan i min undervisning.

1.3. Kort språkhistorisk översikt

Användningen av *dom* i subjektposition går att härleda tillbaka till 1500-talets början, då det finns att läsa i en handskrift angående en kort redogörelse av heliga Birgittas liv: ”Thera fförsta barn war en son, sidan ffingo thom samman iij döthrar, een thera dotter heet ffru ramborgh” (Elmevik 1977:36). *Dom* användes dock sparsamt i skrifter och ansågs även innan 1900-talets början tillhöra ”ngt ovanligare skriftformer” (Elmevik 1977:37).

Användningen av formen *dom* som nominativ i talspråk ansågs enligt Pihlström (1972) vanlig i Stockholm på 1790-talet (147). Ordet användes även frekvent i norra Sverige, men tros ha slagit igenom i rikstalspråket eftersom man sett språket i huvudstaden som ”förebildligt” (Pihlström 1972: 147). Formerna *de*, *dem* (*the*, *them*) härstammar från runsvenskan och *dem* uttalades troligtvis med ett långt e-ljud som redan under äldre fornsvenskan förkortades och fick ett öppnare uttal. Sedan gick den talspråkliga utvecklingen via dialekterna från formen *them*, *thäm* till *thom*. Formen *di* istället för *de* tros ha motsvarats av *thi* och uppstod genom anslutning till *vi*, *I* eller i svagtonig ställning. Utvecklingen tros ha skett då missförstånd med ordet *det* förhindrades (ibid.).

Medan *dom* räknades som en ”stockholmsk egenhet” (Teleman 2003:157) var det främst i de olika dialekterna som varianterna av *de* och *dem* levde och utvecklades. Under början av 1900-talet sa man exempelvis *dom*, *dam*, *däm* i Norrland, i Dalarna *dom*, *däm*, i västra och norra Uppland *dom*, från södra Sverige upp till Åmål, Karlstad, Örebro samt inom Finlandssvenskan *di* och slutligen *dem* i Västerbotten och Visby (ibid.157-158).

Svenska akademiens grammatik (SAG) (1999a) beskriver hur ett språks grammatiska struktur sällan förändras samt att den enda verkligt betydande förändringen under hela 1900-talet var då man slopade verbens kongruensböjning (27). Dock uttrycks det att det svenska skriftspråket eventuellt kan stå inför en ny förändring genom *dom*-frågan: ”I det sverigesvenska talspråket kan genomslaget av pronomenformen *dom* för skriftens *de* och *dem* ses som en genomgripande förändring” (SAG 1999a:27).

1.4. Grammatisk genomgång

De och *dem* är tredje personens personliga pronomens kasusdistinktioner, där nominativformen representeras av *de* och akkusativformen av *dem*, detta illustreras i tabell 1 (SAG 1999b:271). I satslära står nominativformen för subjekt och akkusativformen för objekt eller rektion. I de flesta svensktalares talspråk slopas kasusdistinktionen och byts ut mot [dɔm]. Exempel: ”pronomenet i subjektsform: *de sprang*, i objektsform: *jag såg dem*, [...] ’dom sprang’, ’jag såg dom’ ” (Grünbaum 2006).

Dom-diskussionen berör även det determinativa pronomenet och artikeln *de*, som inte böjs i objektskasus, utan behåller formen *de*. Exempel: ”den bestämda artikeln: *de unga*” (Grünbaum 2006) blir ibland i talspråk *dom unga*. Värt att notera är att bestämningsordet *de* i talspråk ibland uttalas som *dom*, men inte i lika stor utsträckning som när *de* fungerar som personligt pronomen (SAG 1999b:301-302).

Detta kan ställa till det då även ordet *det* i riksspråket uttalas som [de] eller [de]. Exempel: ”Det åskar [de'ɔs:kar]” (SAG 1999b:270).

Tabell 1 är en illustration över den 3 personens personliga pronomen, där pluralformerna *de* och *dem* ersätts med pronomenformen *dom* främst i talspråk men även i

vissa skriftspråksgenrer. Tabell 2 visar ett exempel på hur tabellen kan tänkas se ut efter en *dom*-reform.

Tabell 1. 3 personens personliga pronomen

			Nominativ	Ackusativ	Genitiv
Sing.	Animatum	Manligt:	han	honom	hans
		Kvinnligt:	hon	henne	hennes
	Inanimatum	Utrum:	den	den	dess, dens
		Neutrum:	det	det	dess
Pluralis:			de	dem	deras

(SAG 1999b:270).

Tabell 2. 3 personens personliga pronomen efter dom-reform

			Nominativ	Ackusativ	Genitiv
Sing.	Animatum	Manligt:	han	honom	hans
		Kvinnligt:	hon	henne	hennes
	Inanimatum	Utrum:	den	den	dess, dens
		Neutrum:	det	det	dess
Pluralis:			dom	dom	deras (doms?)

Den föreslagna genitivformen *doms* diskuteras eller berörs inte i undersökningen, utan är endast tillagd då man eventuellt kan föreställa sig en förändring även här, ifall kasusdistinktionerna ersätts av formen *dom*.

2. Tidigare forskning och teoretisk bakgrund

I detta avsnitt presenteras den teoretiska bakgrunden i form av den diskussion angående *de*, *dem*, *dom* och *di* som pågick i Sverige under större delen av 1950 – 70-talen samt tidigare forskning och dagens diskussion.

I tabell 3 framställs en schematisk översikt angående hur en ny form, som *dom*, kan tänkas komma in i ett språk och eventuellt ta över efter någon annan form:

Tabell 3. Schematisk översikt över grammatiska uppfinningars intåg i ett språk

Stage I :	Form A 'neutral'	---
Stage II :	Form A 'neutral'	Form B 'slang, familiar'
Stage III :	Form A 'solemn, archaic'	Form B 'neutral'
Stage IV :	---	Form B 'neutral'

(Werner 1979:374)

I tabell 3 står Form A för den äldre varianten, i den aktuella diskussionens fall formerna *de* och *dem*, och Form B för den nya formen, *dom*. Enligt tabellen ses den grammatiska uppfinningen först som slang och familjär jämfört med den neutrala tidigare formen som anses vanlig. Men efterhand när fler och fler använder den nya formen och anser att den blir mer neutral, uppfattas den tidigare formen snarare som högtidlig och ålderdomlig. Man frågade sig under 1970-talet om utvecklingen befann sig på steg två, eller möjligtvis redan på steg tre (ibid.).

2.1. Diskussion under 1950 – 70-talen

En anledning till den plötsligt ökade diskussionen och ”temperamentsfulla skrivelser med begäran om drastiska åtgärder mot *dom*” (Bergman 1962:29) under början av 1950-talet var bland annat Sveriges Radios tillkomst och genomslag några år tidigare. De konkurrerande formerna var under 1950 och 60-talen *di*, som användes i

talspråk i södra Sverige och i Finlandssvenskan, och *dom* som tillhörde genuint talspråk i stora delar av landet, främst i och norr om Stockholmsområdet. I och med att Sveriges Radio bildades kom vad man kunde kalla ett nytt språk, ett uppläsningsspråk, som behövde råd angående hur uppläsarna skulle tala, troget skriftspråket eller talspråket. Enligt Bergman (1962) fann flera lyssnare ordet *di* ”lantligt” (Bergman 1962:30) och *dom* ”vulgärt” (Bergman 1962:30). Språkrådet gav då rekommendationen till Tidningarnas Telegrambyrå, TT, som vid tiden skötte nyhetsuppläsningarna i SR, år 1954 att uttala *de* som *de*: ”[u]ttalsformen *de* med skriften som norm är den enda som kan sägas vara fullt riksgiltig och säkerligen den enda som i det långa loppet har utsikt att bli allmänt erkänd” (Bergman 1962:30). I skriftspråket förekom *dom* endast i lättare stilarter och i återgiven dialog, medan *de* användes konsekvent i sakprosan, skriftspråkets huvudstilart (ibid.:29).

2.1.1. Diskussion under första hälften av 1970-talet

I början av 1970-talet däremot använde nästintill hela den yngre generationen formen *dom* i talspråket, och visade i sin tur osäkerhet i användandet av *de* och *dem* i skriftspråket (Wellander 1973:120). Molde (1971) uttryckte i början av 1970-talet att den talspråkliga formen *dom* ansågs användas i så pass stor utsträckning, oberoende utbildning, geografisk eller social miljö, att ”denna form *dom* måste anses tillhöra normalt svenskt talspråk” (Molde 1971:14). Talspråksformen *di* var redan nu på tillbakagång och användes främst av äldre svenskar i södra och västra Sverige, samt fortfarande av finlandssvenskar (ibid.). Funderingar som ifall det inte var att föredra *dom* även i sakprosa började framträda, både för subjekt- och objektpositionen, men även istället för den bestämda artikeln *de* (Wellander 1973:120). Nytt för årtiondet var att även då *dom*-formen ansågs vara relativt ovanlig i skrift kunde man finna den i allt från tidningstexter till läroböcker för lägre skolstadier (Molde 1971:14–15).

I och med dessa utvecklingar mötte flera, särskilt unga, problem med den grammatiska användningen av distinktionen *de* och *dem*. Detta ledde i sin tur till att flera svensklärare blev osäkra på hur och ifall de skulle rätta sina elevers texter, eller om tiden var mogen för att låta eleverna använda *dom* som normalform. Institutet för

språkvård uppförde då samma rekommendation som Språkrådet gav till TT år 1954: fortsatt att rätta *dom* och lär ut den korrekta användningen av *de* och *dem* (ibid.:15). Uthorn (1970) utvecklade TTs svar: ”Vill vi rädda *de*, den språktekniskt bättre av de båda medtävlarna, är kraftiga och mycket snabba åtgärder av nöden” (Uthorn 1970:154).

Här började dock språkvetarnas åsikter och mening att skilja sig åt och det fanns vid tiden även åsikter som talade om en så kallad ”mjuk reform’ med *dom* i alla stilarter som slutmål” (Philström 1972:152), där lärare inte bör rätta ordet *dom* i elevtexter, men däremot lära ut den korrekta användningen för *de* och *dem* till gymnasister.

I takt med att åsikterna skilde sig åt ökade antalet engagerade språkvetares artiklar, argument och undersökningar angående språkriktighetsproblemet.

”Svenska folket kommer aldrig att lära sig den rätta användningen av *de*, *dem* så länge man fortsätter säga *di*, *dom*” (Philström 1972:145) uttrycker Philström. Tankar om att den ena formen måste segra över det andra fördes fram. Antingen skriftspråkets eller talspråkets former var tvungna att ge vika, och fram till att någonting av detta skedde, ansågs det svenska språket instabilt i det här avseendet (ibid.:151). Werner (1979) antydde att det troligen skulle bli den nya formen *dom* som segrade (381).

2.1.2. Diskussion under andra hälften av 1970-talet

Under den senare delen av 1970-talet kom diskussionen fortsatt att handla om ifall formerna *de* och *dem* skulle komma att ersättas av *dom* i skriftspråket (Ewerth 1978:25). Nytt jämfört med tidigare var att man nu såg att *dom* gärna användes som ”intimitetsmarkör” (Ewerth 1978:28) i texter. Men fortfarande var *de* och *dem* vanligare som pronomen i bland annat tidningar, samt att användningen av *dom* som bestämd artikel var ovanlig (ibid.:27).

Våren 1976 skickade Svenska språknämnden ut en enkät till huvudlärarna i svenska, varav 625 lärare svarade (Gründbaum 1976:3). Enligt undersökningen tillät

20 % av grundskolelärarna år 1976 användning av *dom*, medan endast 8 % av lärarna på gymnasiet sa sig tillåta *dom*, ”utan några allvarligare restriktioner” (Grünbaum 1976:5).

Teleman (2003) har sammanställt och bearbetat de argument som fördes fram för och emot en *dom*-reform, där de mest frekventa argumenten presenteras nedanför, i tabell 4 (159 – 160).

Tabell 4. Argument för de olika varianterna i dom-diskussionen

För att behålla <i>de, dem</i>	
Kulturpolitiskt	<i>De, dem</i> är relativt vanliga ord, skriftbilden skulle behållas. Den litterära traditionen skulle bibehållas, tryckta texter kan annars komma att verka föråldrade. Överrensstämelsen med danskan och norskan skulle bibehållas.
Språktekniskt	Kasusdistinktionen gör syntaxen tydligare. Ordet <i>de</i> är kortare än <i>dom</i> . Ordet <i>de</i> stämmer överens med andra former inom samma paradigm: den, det, deras.
För att införa <i>dom</i> istället för <i>de, dem</i>.	
Extralingvistiskt	Medför en närmare koppling mellan talspråk och skriftspråk. Ordet <i>dom</i> är lättare att lära sig och använda då man inte behöver ta hänsyn till syntaktiska faktorer.
Språktekniskt	Numerusdistinktionen blir tydligare och viktigare, än kasusdistinktionen. Distinktionen mot <i>vi, ni</i> och <i>det</i> blir tydligare.

(Teleman 2003:159 – 160)

I den kortfattade kronologiska översikten över debatten kring *de, dem, dom* och delvis *di*, under 1950–70-talen som redovisats här, kan flera argument både för och emot en pronomenförändring iakttagas, där flera fortfarande är aktuella idag.

2.2. Dagens diskussion

Från att ha varit omdiskuterat för ungefär 50 år sedan, har användningen av *dom* enligt Ewerth (2008) ej vidare ökat i skriftspråket, utan snarare minskat. Med grund i tre undersökningar, år 1977, 1992 och 2007, i åtta respektive sju dagstidningar sjönk användningen av *dom*, av det totala antalet *de*, *dem* och *dom*, från 2,4 % år 1977 till 1,8 % år 1992 och sedan ner till 0,7 % år 2007. Håkansson och Norrby (2003) genomförde år 2003 en undersökning på studenter i logopedi, litteraturvetenskap och lingvistik där även de bekräftade att användningen av *dom* i skriftspråk minskar och inte är ett naturligt alternativ för studenter att använda (16). Dock används *dom* fortfarande nästan uteslutande i talspråket (Josephson 2010). Ett fenomen som däremot har ökat, är en överanvändning av formen *dem* där det är grammatiskt korrekt att skriva *de*, både i subjektsposition och som bestämd artikel (Håkansson & Norrby 2003:11).

2.2.1. Aktuella språkvetares förslag och deras argument

Senast den 23 september 2014 kunde man höra Språket i P1s programledare Rasper referera till hur Josephson uttrycker att *dom*-frågan ”är den absolut hetaste språkriktighetsfrågan för närvarande” (Rasper 2014). Även idag publiceras rekommendationer och förslag angående hur frågan kan och bör lösas för att exempelvis förenkla för användarna.

Ett förslag från Josephson är att helt och hållet strunta i distinktionen *de*, *dem* och samtidigt helt slopa *dom*, och istället välja mellanvägen för både subjekt- och objektsform: ”*de* som enda skriftspråksform!” (Josephson 2010). Ett argument för förändringen är exempelvis att textintrycket inte skulle förändras nämnvärt, då formen *de* används i större utsträckning än formen *dem*, fem till tio gånger oftare (ibid.).

Ett annat förslag presenterar Håkansson och Norrby och det är att stödja en mer positionsbaserad uppdelning med avseende på användningen av formerna *de* eller *dem*, då undersökningar visar att användare gärna sätter *dem* efter det finita verbet, vare sig det är grammatiskt korrekt eller ej (Håkansson & Norrby 2003:16).

Ett tredje förslag presenteras av både Ledin och Holm i termer av att överväga ett ”enhetsdom” (Ledin 2013, Holm 2014), att kontinuerligt införa ett *dom* och inte skilja på distinktionen mellan subjekts- och objektsformerna eller följa konventionerna gällande bestämningsordet. Argument för förslaget går i banor som att det ändå inte längre finns några stöd i talspråket för att skilja mellan subjekts- och objektsform samt att man inte kan jämföra de krav som idag ställs på skriftspråklig kompetens med hur det såg utför 50 – 60 år sedan. Stora grupper behöver idag skriva examensarbeten, som inte behövde det förr. Ledin uttrycker i en intervju att ”argumentet blir ju ytterst i ett sånt här sammanhang demokratiskt” (Ledin 2013). Att skriftspråket inte behöver vara omotiverat svårt och att felanvändningen av *de* och *dem* är så pass utspridd, är också argument för ett ”enhetsdom” (Holm 2014).

Det finns inga grammatiska argument som kan rädda *de/dem*. Språket och språkbrukarna klarar sig utmärkt utan distinktionen. [...] Och nej, ”det ser konstigt ut”, är kanske i längden inte ett hållbart argument. (Holm 2014).

Gemensamt för språkvetarna är att de är överens om att skriftspråket står inför en förändring och att det finns stora problem i och med språkriktighetsfrågan *de, dem* eller *dom*. Dock är de osäkra ifall tiden ännu är mogen för en kompromiss, samt oense om hur en eventuell lösning i så fall kan komma att se ut (Rasper 2014).

2.3. Språkriktiga rekommendationer

Intresset för språkriktighetspublikationer växte fram under de sista decennierna av 1800-talet, och detta medförde en marknad med publikationer där språkvetare koncentrerade sig på och argumenterade antingen för eller emot olika varianter och former, ”där man på bättre eller sämre grunder dömde ut den ena varianten som olämplig, ovärdad eller rentav felaktig och varnande allmänheten för att använda den” (Teleman 2003:109). Under 1900-talets andra hälft ökade intresset och utbredde sig till tidningars språkspalter, brev och upplysningsverksamhet per telefon av främst

Svenska språkvårdsnämnden (ibid.). Språkvetarna funderade över ett antal kriterier som det skriftspråkliga uttrycket skulle värderas mot:

- a) Överrensstämmelse med bruket i samtida (och äldre) kvalificerat skriftspråk (skrivbrukskriteriet)
- b) Överrensstämmelse med bruket i samtida regionalt eller nationellt talspråk (talenlighetskriteriet)
- c) Konsekvens i förhållande till andra etablerade uttryckssätt inom skriftspråksnormen (konsekvenskriteriet)
- d) Tydlighet för den läsande (tydlighetskriteriet)
- e) Lätthanterlighet för den skrivande (lätthanterlighetskriteriet)
- f) Lättlärdhet för den lärande (lärbarkriteriet) (Teleman 2003:130)

Gemensamt för språkvetarna är att de utfärdar rekommendationer, exempelvis angående hur man i allmänhet bör skriva gällande *de*, *dem* och *dom*, samt även ofta hur just svensklärare bör förhålla sig till problemet i sin undervisning och vid rättning av elevtexter. Idag är det upp till lärare själva att avgöra i vilken mån de ska lära ut distinktionen, dock finns det fortfarande språkriktighetspublikationer som lärare kan vända sig till. Exempel på dessa är SAG, språkrådets *Svenska Skrivregler* och svenska språknämndens *Språkriktighetsboken*. Dessa publikationers rekommendationer går hand i hand med varandras: *de*, *dem* räknas till ”normal skriftform” (Svenska skrivregler 2008:93) och *dom* i både subjekts och objektposition till ”mycket vardaglig” (Svenska skrivregler 2008:93) skriftform. ”Språkvårdare rekommenderar att pronomenet alltid skrivs *de* : *dem* och att *dom* används endast vid återgivning av talspråk” (SAG 1999b:271). Avslutningsvis uttrycks även att den bestämda artikeln *de* är den enda korrekta formen, oberoende vilket satsled den ingår i (Svenska språknämnden 2005:210 – 2011).

2.4. Genrebegreppet

Då undersökningen tar hjälp av textsamlingar indelade i tre olika genrer, fann jag det relevant att definiera genre och dess koppling till läroplanerna och min undersökning.

Enligt Hellspong och Ledin (1997) är genre ”en socialt förankrad textsort, som har fått sitt namn av sina användare och som är rotad i en viss verksamhet” (Hellspong & Ledin 1997:24). Det finns flera olika drag i en text som leder till en viss genrebestämning. Något som är typiskt för genrer är att texter inom samma genreindelning bildar en form av kommunikationsgemenskap samt att de är knutna till en viss situation. Texter har mottagare och avsändare och en genre fungerar som ett uttrycksmedel (ibid. 24 – 25, 31).

Varje genre har sina egna normer och konventioner, och språk, innehåll och uppställning varierar och anpassas efter den tänkta genre texten ingår i (Svenska språknämnden 2005:18). De genrer som ingår i den övergripande sammanfattningen *sakprosa* är de texter som främst är i behov av ett standardiserat skriftspråk. ”Språknormer är alltså i hög utsträckning specifika för en viss genre” (Svenska språknämnden 2005:19).

Men sakprosa och de mer formella textsorterna är inte de enda texter våra elever möter i svenskundervisningen idag, menar Erixon (2010:153). I det multimodala samhälle vi lever i får skriftspråket en mindre central roll och förutsättningarna och grunden för skolämnet svenska utmanas då nya medier utvecklar skriftkulturen. En text formas lika mycket av bilder och ljud som av själva texten. Den ”förhärskade” (Erixon 2010:160) skrivkulturen i skolan utmanas och ger plats för nya sorters texter som inbjuder till dialog mellan fler än endast lärare och elev. ”Den tvådimensionella texten i en bok är fixerad, medan text på skärmen inte bara ger möjlighet till tredimensionella framställningar, utan också är dynamisk med möjligheter till nya stilistiska och genremässiga val” (Erixon 2010:160).

2.4.1. Genrebegreppet kopplat till styrdokumentet i skolämnet Svenska

I både läroplanen för grundskolan och gymnasiet i skolämnet Svenska kan och bör man föra in arbete med genre, textanpassning och språkriktighet, i olika stor utsträckning.

I läroplanen för grundskolan ska elever i svenskämnet ges förutsättningar att exempelvis utveckla sin förmåga att ”anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang [samt] [...] följa språkliga normer” (Skolverket 2011a:222). Undervisningen i årskurs 7-9 ska bland annat innehålla det centrala innehållet att elever ska utveckla ”[s]trategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag” (Skolverket 2011a:225).

Även i läroplanen för svenskämnet i gymnasiet ska eleverna utveckla ”[k]unskaper om språkriktighet i text samt förmåga att utforma [...] texter som fungerar väl i sitt sammanhang” (Skolverket 2011b:160) och dessutom ”[k]unskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag” (Skolverket 2011b:160).

3. Material och metod

Mitt material utgörs av tre av korpusarna i Språkbankens textsamling och min metod är korpuslingvistik genom olika sökningar i konkordansverktyget Korp. Jag har valt materialet med avseende på vilken genre texterna är indelade samt försökt täcka in dels texter med mer talspråkligt skriftspråk, dels texter som ligger nära konventionerna för neutralt skriftspråk. Då jag är intresserad av det aktuella bruket av formerna *de*, *dem*, *dom* och *di*, har jag avgränsat mina sökningar till texter från år 2000 och framåt. De korpusar jag valt är Bloggmix och Twitter under rubriken Sociala medier, texter från rubriken Tidningstexter, från GP, Webbnyheter och 8 SIDOR och avslutningsvis Akademiska texter inom Humaniora och Samhällsvetenskap (Borin, Forsberg & Roxendal 2012). Jag sammanställer resultaten från de olika korpusarna under respektive rubrik för att få ett större material och refererar till dem med den inledande bokstaven: S för Sociala medier, T för Tidningstexter och slutligen A för Akademiska texter.

Med hjälp av konkordansverktyget genomför jag först en kvantitativ undersökning där resultatet kommer att illustrera fördelningen av vardera ordet *de*, *dem*, *dom* och *di* inom ordklassen pronomen och underordklassen bestämningsord. Med slumpmässiga urval exemplifierar jag även de olika formerna i sin kontext i resultatet. Jag har valt att undersöka ordens fördelning med avseende på dessa ordklasser då de enligt den tidigare forskningen och flera undersökningar påverkas av en eventuell *dom*-reform. Förutom pronomen och som bestämningsord kan man till exempel tänka sig *dom* och *di* som substantiv: en dom från domstol eller att en häst ger sitt föl *di*. Träffar som dessa har jag alltså bortsett från i min undersökning.

Jag kommer även genomföra en mer kvalitativ undersökning där jag tittar på de fyra ordens representation av de för orden vanligast gällande grammatiska funktionerna: subjekt, objekt och determinerare. Anledningen till att jag undersöker dessa dependensrelationer är dels på grund av att skriftspråkskonventionerna skiljer på kasus vad gäller *de* och *dem*, dels på grund av att konkordansverktyget skiljer på determinerare som underordklass, form, och som dependensrelation eller satsdel, funkt-

ion. Genom att även inkludera dependensrelationen determinerare kan man eventuellt se relevanta klassificeringsskillnader i resultatet. Det uttryckts även i tidigare nämnda undersökningar att flera skribenter har problem med just kasusdistinktionen, samt använder formen *dem* i determinerarposition.

Då de tre korpusarna är olika stora i sitt omfång, jämför jag den relativa frekvensen i procent inom varje korpus mellan de tre olika korpusarna Sociala medier, Tidningstexter och Akademiska texter. Texterna inom korpus S består av 849,99M tecken (token), T 506,46M tecken och A 25,36M tecken (ibid.).

3.1. Tillvägagångssätt i sökningarna

För att genomföra undersökningen ställde jag upp totalt femton utökade sökningar i vardera korpus. Först undersökte jag fördelningen av vardera ordet *de*, *dem*, *dom* och *di*, i form av först pronomen och därefter bestämningsord, skiftlägesoberoende, inom vardera korpus med avseende på summan av de fyra orden *de*, *dem*, *dom* och *di*. Detta resulterade i sex stycken sökningar och exemplifieras i bilaga 1 där en utökad sökning på pronomen i korpus Sociala medier illustreras. Därefter ställde jag upp nio liknande sökningar, men la till kriterierna att orden skulle ingå i antingen ordklassen pronomen eller determinerare, samt vardera dependensrelation, i de tre korpusarna. Se bilaga 2 för exempel på en utökad sökning på dependensrelationen objekt i korpusen Tidningstexter.

3.2. Avgränsningar

I de båda övergripande sökningarna, på ordklass respektive dependensrelation, avgränsar jag mitt intresse till två ordklasser och tre satsdelar. Detta då den grammatiska genomgången samt den teoretiska diskussionen har pekat ut användningar av orden *de*, *dem*, *dom* och *di* som varierande och omdiskuterad inom just dessa former och funktioner. På grund av detta valde jag att endast se till pronomen och bestämningsord samt subjekt, objekt och determinerare av de fyra orden. Jag har även avgränsat sökningen inom korpusen Sociala medier som består av Bloggmix, Twitter och Diskussionsforum till de två förstnämnda, då den sistnämnda är väldigt stor och

medför komplikationer i sökningarna. Dock anser jag att Twitter och Bloggmix-korpusarna räcker då de dels utgör mer text än de två andra korpusarna T och A texter tillsammans, dels håller ihop genren Sociala medier.

3.3. Språkbankens konkordansverktyg Korp

Korp är ett korpussökverktyg fritt för allmänheten att använda och som Språkbanken tillhandahåller på sin hemsida. Materialet i Korp är indelat i olika delkorpusar, där allt från fornsvenska texter till blogginlägg finns representerade, och illustrerade i en tidslinje som visar under vilken tidsperiod det valda materialet är skrivit. Det finns flera olika sätt och möjligheter att söka i verktyget, men främst används det till språkforskning (Borin, Forsberg & Roxendal 2012).

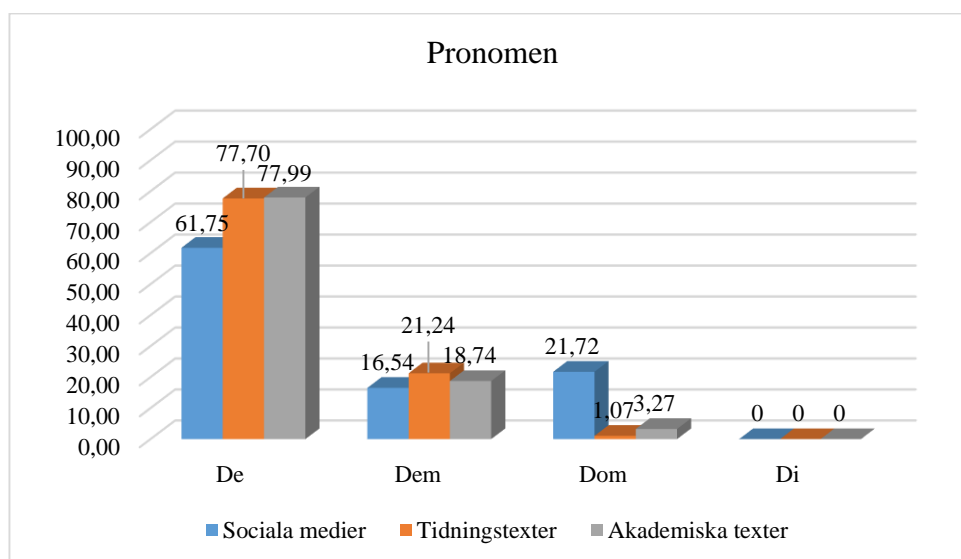
En komplikation som kan påverka resultatet är att klassificeringen sker med hjälp av en dator som följer inprogrammerade skriftspråksregler, och som kan medföra problem med sökningar som sträcker sig utanför det standardiserade skriftspråket.

4. Resultat

I detta avsnitt presenteras undersökningens resultat som representeras av en kvantitativ del där jag jämför användningen av de olika pronomina och bestämningsorden *de*, *dem*, *dom* och *di*, samt ett avsnitt som presenterar kvalitativa aspekter som berör de satsdelar de fyra orden främst återfinns i, i respektive korpus.

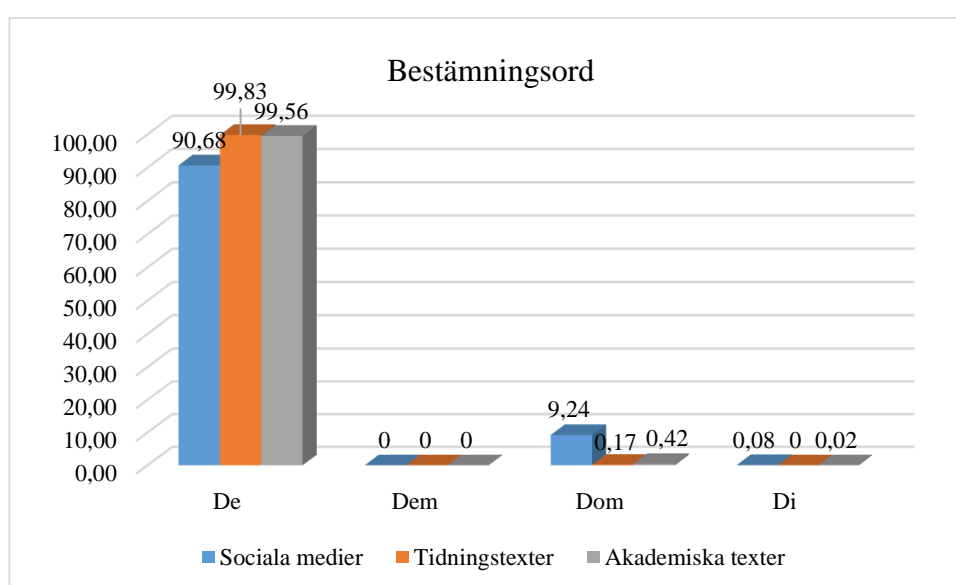
4.1. Översiktligt resultat

Den första kvantitativa undersökningen visar fördelningen av de fyra pronomina *de*, *dem*, *dom* och *di* inom vardera korpus. Ett exempel på sökningen illustreras i bilaga 1. Utav den sammanlagda andelen *de*, *dem*, *dom* och *di* utgör ordet *de* i medel 72,48 % av ordklassen pronomen: 61,75 % i S, 77,7 % i T och 77,99 % i A. På andraplats kommer ordet *dem* som i medel står för 18,84 % av de fyra orden: 16,54 % i S, 21,24 % i T och 18,74 % i A. Ordet *dom* finns främst representerat som pronomen i korpusen S, 21,72 %, medan användningen i de övriga korpusarna ligger på 1,07 % i T och 3,27 % i A. Avslutningsvis representerar ordet *di* inte ordklassen pronomen alls, enligt Korp. För en översikt över fördelningen, se figur 1. Alla diagram återges genomgående i procent.

Figur 1. Fördelning av pronomerna inom vardera korpus

Undersökningen angående de fyra orden *de*, *dem*, *dom* och *di* med avseende på bestämningsord illustreras i figur 2 och visar fördelningen av orden i den nämnda underordklassen. Ordet *de* är det mest frekvent använda ordet, av de fyra, att representera ordklassen bestämningsord: 90,68 % i S, 99,83 % i T och 99,56 % i A. Sedermera kommer ordet *dom* som representerar bestämningsord i medel 3,27 %, 9,24 % i S, 0,17 % i T och 0,42 % i A. Därefter representerar ordet *di* 0,08 % i S, 0 % i T och 0,02 % i A. Ordet *dem* förekommer, enligt Korp, inte som bestämningsord i någon av de tre korpusarna.

Figur 2. Fördelning av bestämningsord inom vardera korpus

Avsaknaden av formerna *di* med avseende på pronomen och *dem* som bestämningsord kan möjligtvis bero på konkordansverktygets klassificeringsfel. Detta berörs vidare i diskussionen. De ord sökningarna resulterade i bestod av blandade versaler och gemener: *DE*, *De*, *de*, *DEM*, *DEm*, *deM*, *Dem*, *dem*, *DOM*, *DOm*, *Dom*, *dom*, *DI*, *Di* och *di*. Exempel på övriga ordklasser de fyra orden förekommer i är exempelvis i form av egennamn, utländska ord eller substantiv, med flera. Exempel på hur orden används och kategoriserats i Språkbankens Korp presenteras nedan i tabell 5. Förutom de två ordklasser undersökningen tittat på är ordklassen *egennamn* tillagt då ordet *di* verkar

kategoriseras som egennamn istället för pronomen. Detta berörs i diskussionen angående pronomenet *di*.

Tabell 5. Exempel från nyckelord i kontexten (KWIC) med avseende på ordklass

Ord	Ordklass	Exempel från KWIC
<i>De</i>	Pronomen	”Som tur var hade <i>de</i> sitt förråd en bit ifrån” (S).
	Bestämningsord	”Men jag tar död på <i>de</i> spekulationerna direkt” (S).
<i>Dem</i>	Pronomen	”Annars bör du undvika <i>dem</i> ” (T).
	Pronomen	”Antar att du syftar på <i>dem</i> hästarna jag lagt upp bilder på här i bloggen” (S).
<i>Dom</i>	Pronomen x3	”Krister: Svälte <i>dom</i> ihjäl eller döda <i>dom dom</i> ?” (A).
	Pronomen	”De är ute och driver och så gör ... <i>Dom</i> skiter ju i skolan totalt” (A).
	Bestämningsord	”Ska bli en spännande tid <i>dom</i> här nio månaderna” (S).
<i>Di</i>	Egennamn	”Nu spränger <i>di</i> utanför fönstret igen” (S).
	Bestämningsord	”Det är jag som samlar på <i>di</i> där gröna kulorna som finns på herrtoaletterna” (T).
	Egennamn	”Du har hört det förut men jag säger det igen: Jag älskar <i>di</i> så djupt min prins!” (T).

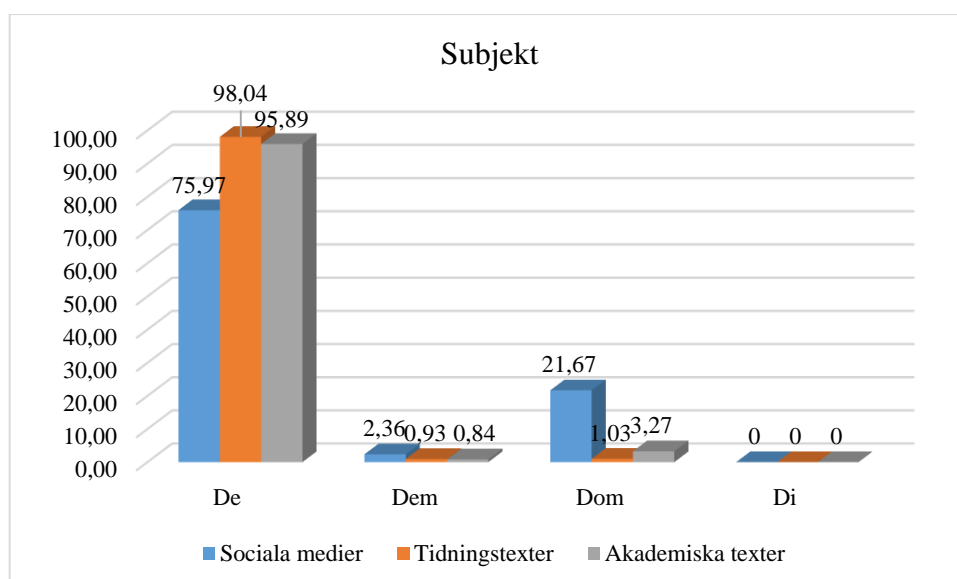
De olika exemplen är slumpvis utvalda ur vardera ordklassen och härrör från de tre korpusarna S, T och A. De undersökta orden är kategoriserade av konkordansverktyget Korp, men tillägg i form av kursiveringar i citaten är mina. Det förekommer några klassificeringsfel i tabellen, exempelvis ”*dem* hästarna” som pronomen och ”Nu spränger *di*” som egennamn. Dessa diskuteras i avsnitt 5.1.3. längre fram.

4.2. Dependensrelationer

I den mer kvalitativa delen av undersökningen har jag sett till i vilken utsträckning de fyra orden *de*, *dem*, *dom* och *di*, som form av pronomen och bestämningsord, representerar de tre satsdelarna: subjekt, objekt och determinerare. Detta för att se vilka genrer som främst följer skriftspråkskonventionerna, om det är någon skillnad samt hur den i så fall ser ut.

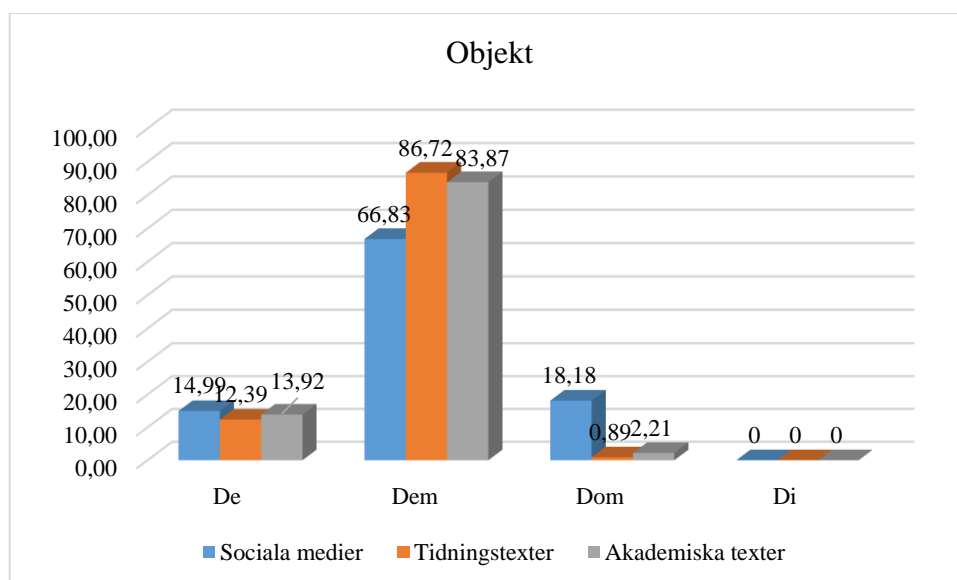
I figur 3 till 5 illustreras hur många procent av vardera ordet, jämfört med sammanlagda andelen *de*, *dem*, *dom* och *di*, som representerar satsdelarna subjekt, objekt respektive determinerare.

Som subjekt är det främst formen *de* som finns representerat, se figur 3. I medel representerar ordet *de* subjekt nästan exakt en av nio av den totala andelen *de*, *dem*, *dom* och *di*. Det kanske förvånansvärt låga antalet beror på andelen *de* i S som endast representerar subjekt till 75,97 %, medan de två andra korpusarna visar en större användning av ordet *de* på subjektsposition: 98,4 % i T och 95,89 % i A. Därefter kommer ordet *dom* som representerar subjekt 21,67 % i S, 1,03 % i T och 3,27 % i A. Ordet *dem* finns representerat som subjekt i medel 1,4 % utav de fyra orden, 2,36 % i S, 0,93 % i T och 0,84 % i A. Ordet *di* finns enligt sökverktyget inte representerat som subjekt.

Figur 3. Fördelning av vardera ordet som subjekt

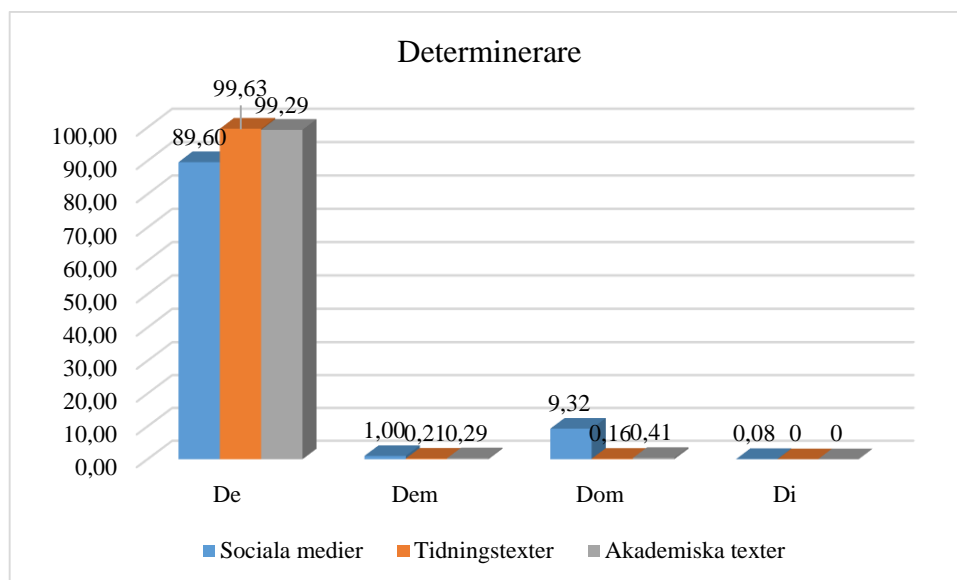
Som satsdelen objekt, direkt och indirekt objekt sammanräknat, är det främst formen *dem* som används utav de fyra formerna, detta illustreras i figur 4. Ordet *dem* representerar objekt i medel strax under åtta tiondelar: 66,83 % i S, 86,72 % i T och 83,87 % i A. Därefter kommer ordet *de* som representerar objekt i medel 14 % och ingen större skillnad mellan korpusarna illustreras: 14,99 % i S, 12,39 % i T och 13,92 % i A. På en tredjeplats kommer ordet *dom* som främst finns representerat som objekt i S, hela 18,18 %, medan användningen endast ligger på 0,89 % i T och 2,21 % i A. Ordet *di* finns inte representerat i objektssökningen.

Figur 4. Fördelning av vardera ordet som objekt

Avslutningsvis dominerar satsdelen determinerare av ordet *de*. I medel representerar ordet *de* hela 96 % av den totala andelen *de*, *dem*, *dom* och *di*. 89,60 % i S, 99,63 % i T och 99,29 % i A. På en andraplats kommer formen *dom*. 9,32 % av det totala antalet determinerare utav de fyra orden är i form av *dom* i korpus S, medan endast 0,16 % av determinerarna i T är representerade av *dom*-formen och 0,41 % i T. Därefter kommer ordet *dem* som representerar determinerare 1 % i S, 0,21 % i T och 0,29 % i A. Avslutningsvis återfinns ordet *di* som determinerare i korpus S, 0,08 %.

Ingen av de andra korpusarna innehåller formen *di* som determinerare. Detta resultat illustreras i figur 5 nedan.

Figur 5. Fördelning av vardera ordet som determinerare

Även i dessa sökningar verkar konkordansverktyget uppvisa klassificeringsproblem, främst gällande formen *di* men troligtvis även gällande formen *dem* som determinerare. Exempel på hur orden kategoriserats av konkordansverktyget Korp med avseende på dependensrelation presenteras i tabell 6 nedan. Förutom de tre dependensrelationer undersökningen tittat på är dependensrelationen prepositionskomplement tillagd då formen *dem* kategoriseras som denna näst efter objekt. Detta berörs i diskussionen angående pronomenet *dem*.

Tabell 6. Exempel från KWIC med avseende på dependensrelation

Ord	Dependensrelation	Exempel från KWIC
<i>De</i>	Subjekt	” <i>De</i> är ute och driver och så gör ... Dom skiter ju i skolan totalt” (A).
	Objekt	”Som tur var hade <i>de</i> sitt förråd en bit ifrån” (S).

	Determinerare	”Men jag tar död på <i>de</i> spekulationerna direkt” (S).
<i>Dem</i>	Subjekt	”Att läsa <i>dem</i> är genomgående ett bildande nöje” (A).
	Objekt	”Annars bör du undvika <i>dem</i> ” (T).
	Determinerare	”Antar att du syftar på <i>dem</i> hästarna jag lagt upp bilder på här i bloggen” (S)
	Prepositions-komple-ment	”Det är rätt många som inte öppnar, men av <i>dem</i> som gör det (ca 40 %) är det idel positiva reaktioner” (S).
<i>Dom</i>	Subjekt x2 & objekt	”Krister: Svälte <i>dom</i> ihjäl eller döda <i>dom dom</i> ?” (A).
	Determinerare	”Ska bli en spännande tid <i>dom</i> här nio måna- derna” (S).
<i>Di</i>	Subjekt	”Nu spränger <i>di</i> utanför fönstret igen” (S)
	Objekt	”Du har hört det förut men jag säger det igen: Jag älskar <i>di</i> så djupt min prins!” (T).
	Determinerare	”Det är jag som samlar på <i>di</i> där gröna kulorna som finns på herrtoaletterna” (T).

I undersökningen och insamlandet av resultat bortser jag från felskrivningar av varianten ”dom.jag”, ”?Dem”, ”dom.Varje” och liknande, då ordklassstaggaren i konkordansverktyget inte kan kategorisera dessa. Även i tabell 6 framkommer klassificeringsfel, exempelvis ”Att läsa *dem*” som subjekt. Likt de felklassificerade resultaten från den mer kvantitativa undersökningen, diskuteras även detta i avsnitt 5.1.3.

Diskussion kring avvikelser i undersökningen.

5. Diskussion

Dom-diskussionen startade några år efter radions intåg i Sverige och har sedan dess varit mer eller mindre aktuell och förts fram av flera språkvetare och svensklärare. Formen *dom* har undersökts vid olika tillfällen, i allt från tidningstexter, enkäter till svensklärare, till studenters användning och kunskaper angående de grammatiska reglerna. I och med tidens gång har användningen av *dom* konstaterats minska. Men trots detta anser vissa språkvetare, som till exempel Josephson, att *dom*-frågan är minst lika aktuell idag då han uttrycker att det ”är den absolut hetaste språkriktighetsfrågan för närvarande” (Rasper 2014). Dagens språkvetare är överens om att det svenska skriftspråket troligen står inför en förändring och att problemen snart måste lösas. Dock är de inte överens om hur en sådan lösning kan se ut.

5.1. Diskussion av resultat

I detta kapitel diskuteras resultaten från de två delundersökningarna under varsin rubrik: *Diskussion av den kvantitativa undersökningen* respektive *Diskussion av den kvalitativa undersökningen*. Avslutningsvis presenteras en diskussion kring avvikelser i resultatet som berör formerna *di* och *dem* separat.

5.1.1. Diskussion av den kvantitativa undersökningen

Bland de undersökta orden *de*, *dem*, *dom* och *di*, är det främst de former som följer skriftspråkskonventionerna som används som pronomen: formerna *de* och *dem*. Representationen av pronomen *dom* är relativt låg, från 1,07 % i T till 3,27 % i A, medan korpus S sticker ut då fler använder formen *dom* än *dem* som pronomen i dessa texter. Detta kan förklaras av att de texter korpus S representerar, blogginlägg och Twitteruppdateringar, ofta är präglade av talspråkliga drag. Enligt den första, mer kvantitativa undersökningen, verkar pronomenet *dom* främst ersätta subjektformen *de* eftersom resultatet i S i synnerhet skiljer sig från de två andra korpusarna angående ordet *de*, med runt 16 procentenheter. Skillnaden från S till de två andra korpusarna angående objektformen *dem* är knappt fyra procentenheter.

Som går att märka i resultatet angående *dom* som pronomen i tidningstexter är att användningen återigen verkar ha ökat. Från att år 1977 i åtta dagstidningar representerade *dom* av totala antalet *de*, *dem* och *dom* 2,4 %, till att år 1992 ha minskat till 1,8 % och sedan år 2007 ner till 0,7 % (Ewerth 2008), visar den aktuella undersökningen att användningen av *dom* som pronomen istället för *de*, *dem* ökat till 1,07 % i tidningstexter. En ökning med 0,37 procentenheter. Efter överskådlig granskning av KWIC verkar de flesta *dom* förekomma vid återgivning av tal: efter talstreck eller inneslutet av citationstecken. Trots att jag, till skillnad från Ewerth, i min undersökning även inkluderat formen *di*, går det fortfarande att jämföra de två undersökningarna, och detta på grund av att ordet *di* helt utesluts i resultatet av sökverktyget Korp. Den nämnda undersökningen liknar alltså Ewerths och kan sägas endast undersöka andelen *de*, *dem* och *dom*.

I de akademiska texterna representerade ordet *dom* ordklassen pronomen 3,27 %, av den totala andelen *de*, *dem*, *dom* eller *di*. Dock var dessa nästintill genomgående i återgivet tal som presenterades med citationstecken eller kolon. Detta illustreras i tabell 5: ”De är ute och driver och så gör ... *Dom* skiter ju i skolan totalt” (A) eller ”*Krister: Svälte dom ihjäl eller döda dom dom?*” (A). Att andelen *dom* är större i A än i T verkar bero på att de akademiska texterna inom humaniora och samhällsvetenskap efter överskådlig granskning av KWIC innehåller mer återgivning av tal-
språk än tidningstexterna.

Sammanfattningsvis visar undersökningen att det finns textsamlingar som generellt innehåller fler ord av en form, än andra. Någonting man bör ta hänsyn till idag är att skriftspråket och talspråket inte är två helt skilda ting, utan i vissa genrer blandas ordformerna och skapar texter med talspråkliga drag. Exempel på detta är texter från sociala medier. Varje genre har sina egna normer, konventioner och språkliga drag samt att språknormer i sin tur i hög grad är beroende av genre, någonting som syns i texterna från de olika korpusarna. I de sociala medierna dominerar fortfarande ordet *de* som pronomen, men jämfört med tidningstexter och akademiska texter, representerar pronomenet *dom* nästan 22 % i texterna från de sociala medierna och endast 1,07 % i T och 3,27 % i A.

Bland de fyra orden är det mest frekventa bestämningsordet, likt resultatet angående pronomen, det ord som är korrekt enligt skriftspråkskonventionerna: ordet *de*.

Den relativa andelen bestämningsord visar att ordklassen främst framträder i korpus T, strax därefter i A och avslutningsvis i S, där nästan vart tionde bestämningsord, med grund i de fyra undersökta, representeras av formen *dom*. Förutom ordet *de* finns ordet *dom* representerat bland bestämningsorden i de två mer formella korpusarna, men användningen är låg och ligger runt 0,2-0,4 %. Formen *dem* som underordklassen bestämningsord saknar representation i undersökningen och detta berörs nedan i delkapitlet angående avvikelser. Även angående formen *di* är det svårt att dra några slutsatser, dock utvecklas ett resonemang om resultaten kring båda dessa former som i diskussionen.

Generellt verkar användningen av bestämningsord stämma överens med skriftspråkskonventionerna, dock skiljer sig användningen en aning i den mer talspråkliga genren S från de mer skriftspråkstroga genrerna T och A. Om man ser T och A som föredömliga vad gäller de formella skriftspråksreglerna, verkar S ersätta kasusdistinktionerna med den mer talspråkliga formen *dom* som pronomen i vart femte fall och som bestämningsord i vart tionde fall.

Användningen av *dom* har alltså svagt ökat i tidningstexter igen, medan formen endast verkar utnyttjas i återgivning av tal i de akademiska texterna samt används i relativt stor utsträckning i mer talspråkliga texter som blogginlägg och Twitteruppdateringar.

5.1.2. Diskussion av den kvalitativa undersökningen

I den mer kvalitativa delen av undersökningen utreddes vilka satsdelar de fyra orden *de*, *dem*, *dom* och *di*, i ordklassen pronomen och underordklassen bestämningsord, representerade. Översiktligt kan man säga att subjekt främst representerades av orden *de* och *dom*, objekt av *dem* och *dom* och determinerare av formerna *de* och *dom*. Fördelningen i korpusarna med tidningstexter och akademiska texter ser generellt relativt lik ut, och verkar följa skriftspråksnormerna: ordet *de* är generellt sett vanligare än ordet *dem*, samt att *de* representerar subjektsposition och determinerarposition och *dem* objektposition. Korpusen med texter från sociala medier avviker i nästan samtliga fall och visar därför avvikelser från standardskriftspråket. Texterna i S

innehåller färre *de* både i subjeksposition och determinerarposition, 20-22 respektive 10 procentenheter färre, jämfört med korpusarna T och A. Ordet *dem* används strax över 66 % på objektsplatsen i korpus S, medan formen representerar objektsplatsen runt 85 % i korpus T och A. Formen *dom* däremot finns representerad inom samtliga undersökta dependensrelationer i korpus S, främst som subjekt där nästan 22 % av orden är av formen *dom*, därefter som objekt med 18 % och avslutningsvis som determinerare med strax över 9 %.

Förutom klassificerat som objekt visade en överskådlig granskning av statistiken att ordet *dem* även ofta förekommer som dependensrelationen prepositions-komplement, vilket förklarar den relativt låga frekvensen av *dem* generellt angående den kvalitativa undersökningen. Satsdelen prepositions-komplement verkar dock fungera som en underkategori till objekt.

Intressant att notera är att ordet *de* representerar objektsplatsen i nästan samma utsträckning inom samtliga korpusar, från 12,39 % i T som har minst träffar till 14,99 % i S som har flest. Alltså används ordet *de* felaktigt i objektsposition i strax över en på tio fall i samtliga korpusar och skillnaden beror alltså inte på aktuell genre.

Den talspråkliga formen *dom* finns som nämnt tidigare representerad i alla tre satsdelar i S. Detta medför att bloggtexterna och Twitteruppdateringarna i högre grad skiljer sig från korpusarna med de mer formella texterna, tidningstexterna och de akademiska, och på samma gång kan sägas skilja sig i högre grad i fråga om användning av skriftspråkskonventionerna. Ordet *dom* återfinns dock även i Tidningstexter och Akademiska texter, men främst som återgivet tal, korrekt enligt skriftspråksnormerna.

5.1.3. Diskussion kring avvikelser i undersökningen

En avvikelse från det förväntade resultatet med grund i tidigare forskning var avsaknaden av hyperkorrektion med avseende på objektsformen *dem* som bestämningsord. Undersökningar, exempelvis Håkansson & Norrby (2003), visar på en överanvändning av formen *dem* där det enligt skriftspråksnormerna är korrekt att skriva *de*, i subjeks- och determinerarposition, och att dessa är fler än de som skriver *dom* (11-

13). Dock visar min undersökning inte på en sådan ökning gällande bestämningsord och determinerare. Här kan man fråga sig om det är hos verktuget Korp som felklassificeringen ligger, eller ifall skrivare behärskar skrivkonventionerna angående bestämd artikel.

Formen *dem* återfinns dock som pronomen i determinerarposition och efter övergående granskning av KWIC gällande formen *dem*, kan man ana att verktuget klassificerar felanvända bestämda artiklar som ordklass pronomen och satsdel determinerare, då det är ett pronomen som felaktigt och inte vanligtvis har formen av ett bestämningsord. Dock ligger användningen av *dem* som determinerare fortfarande lågt, runt 0,2 – 1 % och verkar inte stämma överens med tidigare undersökningar. Detta är ett resultat som förvånar då min egen erfarenhet av nyhetsflöden på sociala medier och de nämna undersökningarna istället hävdar en generell överanvändning av formen *dem*. Här verkar det, förutom klassificeringen som pronomen och determinerare, även vara dependensrelationen prepositionskomplement som komplicerar resultatet. I exemplet ”Det är rätt många som inte öppnar, men av *dem* som gör det (ca 40 %) är det idel positiva reaktioner” (S) från tabell 6, kategoriseras ordet som dependensrelationen prepositionskomplement medan den morfosyntaktiska beskrivningen i Korp kategoriserar ordet som objekt. En variant av betydelse på formen *dem* i exemplet skulle kunna vara: Det är rätt många som inte öppnar, men av *de personer* som gör det (ca 40 %) är det idel positiva reaktioner”. Här har pronomenet *dem*, i exemplet korrigerat till *de*, funktionen av en determinerare istället för objekt och prepositionskomplement. Formen *dem* kan därför tänkas behöva granskas ytterligare i en kompletterande undersökning.

En korrigerad översikt angående ordklass och ordet *dem* presenteras i tabell 7 och en korrigerad översikt angående dependensrelation och ordet *dem* presenteras i tabell 8 nedan:

Tabell 7. Korrigerad översikt från KWIC angående ordklass och ordet *dem*

Ord	Ordklass	Exempel från KWIC
<i>Dem</i>	Pronomen	”Annars bör du undvika <i>dem</i> ” (T).

Bestämningsord (de)	”Antar att du syftar på <i>dem</i> hästarna jag lagt upp bilder på här i bloggen” (S).
--------------------------------	--

I tabell 6 kan man även se hur Korp utför klassificeringsfel angående *dem* i subjekt-position, när det bör vara i objektposition: "Att läsa *dem* är genomgående ett bildande nöje" (A) och ett exempel på hyperkorrektion: ”Antar att du syftar på *dem* hästarna jag lagt upp bilder på här i bloggen” (S). Även detta korrigeras i tabell 8:

Tabell 8. Korrigerad översikt från KWIC angående dependensrelation och ordet *dem*

Ord	Dependensrelation	Exempel från KWIC
<i>Dem</i>	Objekt	"Att läsa <i>dem</i> är genomgående ett bildande nöje" (A).
	Objekt	"Annars bör du undvika <i>dem</i> " (T).
	Determinerare (de)	”Antar att du syftar på <i>dem</i> hästarna jag lagt upp bilder på här i bloggen” (S).
	Determinerare (de)	”Det är rätt många som inte öppnar, men av <i>dem</i> som gör det (ca 40 %) är det idel positiva reaktioner” (S).

Hittills har diskussionen inte berört resultatet angående formen *di* i någon större utsträckning, då formen enligt undersökningen helt saknas i de flesta resultat. Ordet finns endast representerat i ordklassen bestämningsord och som satsdelen determinerare, och enbart drygt 0,08 % av ordklasserna representeras av formen *di*, och detta endast i korpus S. Men efter granskning av KWIC, samt presenterat i exempelmeningarna i tabell 5, går att märka att det verkar te sig problematiskt för konkordansverktyget Korp att definiera och kategorisera just ordet *di*. I flera fall kategoriserades ordet som egennamn, där exempelvis Tomas *di* Leva eller *DI*, Dagens Industri, finns representerade, men även i fall där ordet snarare representerade pronomina *de*, *dem* eller till och med *du*. Dependensrelationen verkar korrekt, medan verktyget har problem med ordklassindelningen, detta presenteras i tabell 9:

Tabell 9. Korrigerad översikt från KWIC angående ordklass och ordet *di*

Ord	Ordklass	Exempel från KWIC
<i>Di</i>	Pronomen (de)	”Nu spränger <i>di</i> utanför fönstret igen” (S).
	Bestämningsord (de)	”Det är jag som samlar på <i>di</i> där gröna kulorna som finns på herrtoaletterna” (T).
	Pronomen (dig)	”Du har hört det förut men jag säger det igen: Jag älskar <i>di</i> så djupt min prins!” (T).

I den första exempelmeningen i tabell 5 var ordet *di* kategoriserat som egennamn, medan ordet snarare borde definieras som ett pronomen då det i meningen fungerar som ordet *de*. I den andra meningen definieras ordet *di* korrekt som bestämningsord. I den tredje meningen upprepas kategoriseringen från den förstnämnda och *di* får egenskapen av ett egennamn, när det fungerar som pronomenet *dig* i sammanhanget.

I och med att det inte finns några bestämda skrivregler angående pronomenformen *di* har konkordansverktyget svårt att kategorisera det. Enligt undersökningen används ordet inte alls som pronomen samt väldigt sällan som bestämningsord, medan verkligheten verkar se annorlunda ut.

Dessa avvikelser medför att resultatet inte är 100 % tillförlitligt, särskilt angående sökningar som undersöker former utanför de konventionella skrivreglerna. Dock får man en uppfattning av hur konkordansverktyget fungerar samt hur de berörda pronomina används, framför allt *de*, *dem* och *dom*. Medan användningen av formen *di*, och delvis *dem*, kräver andra sökningar och metoder för att utröna den faktiska användningen.

5.2. Diskussion kopplad till styrdokument och tidigare forskning

Det har främst varit lärare som, förutom språkvetare, intresserat sig för samt fört fram *dom*-diskussionen, från 1950-talet till den ”absolut hetaste språkriktighetsfrågan för närvarande” (Rasper 2014) år 2014. Att just lärare stött på eller intresserat

sig för frågan verkar främst bero på hur de ska förhålla sig till rättningen av elevtexter. Frågan ”om tiden nu kanske kan anses mogen att låta eleverna på alla stadier i skolan använda *dom*” (Molde 1971:15) vittnar om att lärare sedan 1970-talet vacklat i undervisningen kring och därtill även sett en förändring i användandet av pronomen *de*, *dem* och *dom*. De gällande styrdokumentet talar inte explicit om hur svensklärare ska förhålla sig till språkriktighetsproblemet *de*, *dem* och *dom*, eller *di*, utan lämnar läroplanerna fria att tolka. Undervisningen ska dock innehålla språk Anpassning efter syfte och mottagare, olika texters språkriktighet och stilistiska drag i exempelvis genrer. Avsnitt där man kan tänkas argumentera både för och emot en mer accepterad användning och variation av de olika formerna av pronomina.

Att anpassa språket efter olika syften, sammanhang och mottagare samt lära eleverna strategier för att skriva olika typer av texter, kan tänkas passa in i en *dom*-reform. Enligt undersökningen skiljer sig *dom*-användningen mellan olika texter och genrer, vilket leder till att det kan finnas belägg för att låta eleverna skriva *dom* i de texter som detta är vanligt. Dock verkar användningen av *de* och *dem* överlag användas korrekt då *de* representerar subjektposition och bestämningsord och *dem* objektposition, detta främst i mer formella texter, förutom en generell ökning av formen *dom* i mer talspråkliga texter. Detta leder till att skribenter använder sig av *de*, *dem* då de är bekanta med reglerna kring användningen, medan de skribenter som inte verkar behärska reglerna nästan genomgående använder *dom* i de tre olika positionerna. Dock finns det som sagt de skribenter som felaktigt använder formen *dem* i subjektposition och determinerarposition, samt formen *de* på objektsplatsen, trots att dessa enligt min undersökning är relativt få. Angående formen *di* kan jag inte göra några antaganden endast baserade på denna undersökning. De fyra varianterna finns representerade i materialet som företräder de sociala medierna, medan användningen i tidningstexter och akademiska texter nästan uteslutande avgränsas till den mer konventionella och språkriktigt korrekta användningen *de* och *dem*. Detta medför en genreskillnad där användandet varierar beroende på texttyp.

Trots lärarens tolkningsfrihet i styrdokumentet rekommenderar fortfarande SAG, Språkriktighetsboken och Svenska Skrivregler att man ska hålla sig till *de*, *dem* i subjekt- respektive objektposition och *de* som bestämd artikel. Vissa språkvetare däremot är mer öppna för olika förslag.

Efter genomförd undersökning med grund i dagens diskussion och dess argument samt tidigare forskning, kan man med hjälp av de sex olika kriterier språkvetare tar hänsyn till i språkriktighetsrekommendationer och därtill även med hjälp av den schematiska översikten i tabell 3, dra slutsatser om eventuella lösningar på språkriktighetsproblemet. Flera av kriterierna talar för att behålla kasusdistinktionen och att *de* och *dem* fortfarande är de neutrala formerna: skrivbrukskriteriet, konsekvenskriteriet och tydlighetskriteriet. Formerna *de* och *dem* stämmer överens med användningen i samtida och äldre kvalificerat skriftspråk samt att de stämmer överens med andra former inom samma paradigm, exempelvis: *den*, *det*, *deras* och avslutningsvis med formerna i våra gransspråk danska och norska. Ett annat argument för att behålla distinktionen är på grund av konsekvens och detta finns att hämta i den aktuella undersökningens resultat, där formerna *de* och *dem* är de enda som återfinns i större utsträckning inom alla de tre undersökta korpusarna. Detta talar för att distinktionen fortfarande ses som neutral i de flesta genrer. Det kan även vara viktigt att bibehålla kasusdistinktionen för en tydlighet i termer av att skilja på subjekt och objekt, vilket gör syntaxen tydligare.

Men flera av språkriktighetskriterierna talar även för att *dom*-formen kan ta över i skriftspråket: talenlighetskriteriet, tydlighetskriteriet, lätthanterlighetskriteriet och lärbarhetskriteriet. *Dom* är den i särklass mest utbredda talspråksformen i landet, samt att undersökningen visar att de texter med mer talspråkliga drag pekar på en utbredd användning av formen *dom* som neutral. Med avseende på tydlighet, som vi såg ovan även kan tala för kasusdistinktionen *de*, *dem*, skulle en *dom*-reform medföra en förstärkt numerusdistinktion och därtill även motverka förväxling med ordet *det* i talspråk och förtydliga distinktionen mot *vi*, *ni*. Undersökningen visade även att skribenterna till de mer talspråkliga texterna har svårt att skilja på kasusdistinktionen och använder *dom* istället. Det är alltså lättare att använda ett *enhetsdom* istället för kasusdistinktionerna och bestämningsordet, vilket medför att det är lättare att lära sig och använda *dom*, då skribenten inte behöver ta hänsyn till syntaktiska faktorer, utan konsekvent kan använda samma pronomen.

6. Didaktiska slutsatser

Har jag då kommit fram till ett svar på den i drygt 45 år omtalade frågan: ”om tiden nu kanske kan anses mogen att låta eleverna på alla stadier i skolan använda *dom* (för både *de* och *dem*) som normalform i uppsatser, referat osv” (Molde 1971:15)? Efter genomförd undersökning har jag kommit fram till det diplomatiska svaret: Det beror på.

Jag hävdar att det finns argument för att både behålla kasusdistinktionen *de* och *dem* och att tillåta en användning av *dom* i svenskundervisningen. Några av de språkriktiga kriterierna talar för en fortsatt användning av *de*, *dem* medan andra talar för en *dom*-reform. Undervisningen i svenska ska följa skriftspråkskonventionerna, men även lära eleverna att anpassa sitt skrivande efter bland annat syfte, mottagare och genre. Detta innebär för mig som framtida svensklärare att när eleverna ska skriva mer formella texter som insändare till tidningar, vetenskapliga uppsatser och så vidare, ska de följa skriftspråkskonventionerna som förespråkar en distinktion mellan *de* och *dem*, samt ordet *de* som bestämningsord. Men jag menar även att det finns belägg i styrdokumentet, från språketare liksom min undersökning att låta eleverna skriva talspråkligt då detta är naturligt för den aktuella genren. Exempelvis då eleverna har i uppgift att skriva ett personligt brev, gör egna anteckningar i loggböcker, skriver dikter och skönlitteratur eller kanske blogginlägg. Dock är det lika viktigt att lära ut den korrekta användningen för mer formella texter, så eleverna själva har verktyg för att anpassa sitt skriftspråk efter det aktuella syftet, mottagaren och genren. Jag hävdar i motsats till Ledin (2013) att det är en demokratisk rättighet för eleverna att lära sig de tre formerna *de*, *dem* och *dom*, för att kunna anpassa sitt språk och få en möjlighet liksom vem som helst att ta del av äldre litteratur och en möjlighet att tas på allvar då det förväntas av dem att behärska kasusdistinktionen och bestämningsordet.

Efter genomförd undersökning har jag insett att *dom*-diskussionen berör fler än endast svensklärare samt att frågan är mer komplex och känslöengagerande än jag först anat. Dock tycker jag mig vara mer förberedd inför att möta eleverna i svenskundervisningen och i den aktuella frågan nu än tidigare.

7. Litteraturförteckning

- Bergman, Gösta 1962. *Rätt och fel i språket*. Stockholm: Svenska bokförlaget.
- Elmevik, Lennart 1977. De – dem – dom. En språkvårdsfråga och dess historiska bakgrund. I: Malmström Sten & Larsson Kenneth (red.). *Sten Malmström 30 oktober 1977*. Stockholm: Inst. för nordiska språk, Stockholms univ.
- Erixon, Per-Olof 2010. Svenskämnet i skärmkulturen. I: *Tidskrift för litteraturvetenskap 2010:3–4*, s. 153–163.
- Ewerth, Sten 1978. Ska dom eller skall de? I: *Språkvård 1978:2*, s.25-30.
- Ewerth, Sten 2008. *Dom ska eller de skall? Dom skriver fortfarande dem*. Publicerad i *Språktidningen* december 2008. <<http://spraktidningen.se/artiklar/2008/12/dom-skriver-fortfarande-dem>>. Hämtat 2014-11-10.
- Grünbaum, Catharina 1976. Språknämndens enkät till svensklärare. I: *Språkvård 1976/4*, s. 3–23.
- Grünbaum, Catharina 2006. *Får man skiva ”dom” i DN?* Publicerad i DN 2006-04-01. <<http://www.dn.se/kultur-noje/spraket/far-man-skriva-dom-i-dn/>> Hämtat 2014-11-17.
- Holm, Lisa 2014. *Skriftspråket moget för att införa ”dom”*. Publicerades 2014-08-25 i SvD. <http://www.svd.se/kultur/skriftspraket-moget-for-att-infora-dom_3845622.svd>. Hämtat 2014-11-10.
- Håkansson, Gisela & Norrby, Catrin 2003. *De, dem eller dom. Vad kostar dem?* I: *Språkvård 2003/3*, s.11-16.
- Josephson, Olle 2010. *Det finns en utväg ur dem-problemet*. Publicerad i SvD 2010-11-29. <http://www.svd.se/kultur/sprakspalt/det-finns-en-utvag-ur-dem-problemet_5749069.svd>. Hämtat 2014-11-10.
- Molde, Bertil 1971. Dom och andra talspråksformer. I: *Språkvård 1971:2*, s.14-16.
- Philström, Sven 1972. De, di, dem, dom. I: *Svenskläraryrskrift 1972*, s.144-152.
- SAG = Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson 1999a. *Svenska Akademiens grammatik 1: Inledning Register*. Stockholm: Norstedts Ordbok.

SAG = Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson 1999b. *Svenska Akademiens grammatik 2: Ord*. Stockholm: Norstedts Ordbok.

Skolverket 2011a. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket 2011b. *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Fritzes.

Svenska skrivregler, 3., [utök.] utg. 2008. Stockholm: Liber.

Svenska språknämnden 2005. *Språkriktighetsboken*. 2.uppl. Stockholm: Norstedt.

Wellander, Erik 1973. *Riktig svenska*. 4. uppl. Solna: Esselte studium.

7.1. Radioreportage

Ledin, Per 2013. När språkkänslan sviker oss - om valet mellan de, dem och dom och andra språkliga utmaningar. Intervjuad av Ringarp, Anna Lena på *Språket i P1*, Sveriges Radio P1, 15 oktober. <<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/266285?programid=411>>. Hämtat 2014-11-10.

Rasper, Emmy 2014. Dags att slopa de och dem? På *Språket i P1*, Sveriges Radio P1, 23 september. <<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/433892?programid=411>>. Hämtat 2014-11-10.

7.2. Språkbankens konkordansverktyg

Lars Borin, Markus Forsberg & Johan Roxendal 2012. *Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken*. <<http://spraakbanken.gu.se/korp/#?cqp=%5B%5D>>.

8. Bilagor

8.1. Exempel på utökad sökning pronomen i korpus Sociala medier

Moderna | Parallella | Fornsvenska | Litteraturbanken | Kubhist | Historiskt | Fler ▾

 20 av 197 korpusar valda — 849,99M av 8,43G token

Enkel Utökad Avancerad Jämförelse

ord är
de Aa

ord är
dem Aa

ord är
dom Aa

ord är
di Aa

eller

och
ordklass är
pronomen

eller

Sök **mening**

KWIC: träffar per sida: 25 sorterera inom korpus på: förekomst Statistik: sammanställ på: ord Visa ordbild

KWIC Statistik Ordbild

Visa trenddiagram

☐	Träff	Totalt	Bloggmix 20...	Bloggmix 20...	Bloggmix 20...	Bloggmix 20...	Bloggmix 20...
☒	Σ	3 485,6 (2 962 723)	3 980,8 (739)	4 200,2 (1 144)	4 136,9 (733)	4 281,6 (919)	5 435,2 (3 158)
☐	de	1 814,5 (1 542 311)	1 599,9 (297)	2 206,6 (601)	2 511,5 (445)	2 418,0 (519)	2 822,6 (1 640)
☐	dom	681,0 (578 885)	1 282,0 (238)	727,0 (198)	660,3 (117)	680,2 (146)	1 604,0 (932)
☐	dem	567,8 (482 648)	501,0 (93)	609,5 (166)	299,1 (53)	549,8 (118)	361,4 (210)
☐	De	335,5 (285 145)	441,7 (82)	554,4 (151)	564,4 (100)	577,7 (124)	511,2 (297)
☐	Dom	75,5 (64 146)	150,8 (28)	91,8 (25)	84,7 (15)	51,2 (11)	125,6 (73)
☐	Dem	7,9 (6 737)	5,4 (1)	11,0 (3)			3,4 (2)
☐	DE	2,3 (1 956)			16,9 (3)	4,7 (1)	6,9 (4)
☐	DFM	0,6 (530)					

(Borin, Forsberg & Roxendal 2012).

8.2. Exempel på utökad sökning objekt i korpus Tidningstexter

Moderna | Parallella | Fornsvenska | Litteraturbanken | Kubhist | Historiskt | Fler ▾

 28 av 197 korpusar valda — 506,46M av 8,43G token

Enkel Utökad Avancerad Jämförelse

ord är
de

ord är
dem

ord är
dom

ord är
di

eller

och

ordklass är
determinerare

ordklass är
pronomen

eller

och

dependensrelation är
Direkt objekt (ackusativobjekt)

dependensrelation är
Indirekt objekt (dativobjekt)

eller

Sök mening

KWIC: träffar per sida: 25 sortera inom korpus på: förekomst Statistik: sammanställ på: ord

KWIC Statistik Ordbild

Visa trenddiagram

☐	Träff	Totalt	8 SIDOR	GP 2001	GP 2002	GP 2003	GP 2004
☒	Σ	344,3 (174 390)	651,2 (442)	368,2 (6 423)	375,4 (7 920)	372,7 (7 117)	335,6 (7 117)
☐	dem	298,5 (151 161)	608,5 (413)	318,4 (5 554)	325,0 (6 858)	321,7 (6 144)	288,4 (6 144)
☐	de	41,6 (21 065)	39,8 (27)	44,4 (775)	45,0 (950)	45,0 (859)	41,3 (924)
☐	dom	3,0 (1 516)		4,2 (74)	4,1 (87)	4,4 (84)	4,3 (97)
☐	De	1,0 (523)	2,9 (2)	0,9 (15)	0,7 (14)	1,0 (20)	1,3 (30)
☐	Dem	0,1 (67)		0,1 (2)	0,5 (10)	0,4 (7)	0,3 (7)
☐	Dom	0,1 (37)		0,2 (3)	0,0 (1)	0,1 (2)	
☐	DE	0,0 (11)				0,1 (1)	
☐	DEM	0,0 (10)					

(Borin, Forsberg & Roxendal 2012).